

15 tez za ponovno utelešenje Cerkve

Wolfgang Simson

Simsonovo besedilo je klic k ponovni reformaciji celotne Cerkve, k ponovnem premisleku o temeljnih namenih krščanske Cerkve kot Jezusovega telesa, živega organizma, ki pričuje o križanem in vstalem Gospodu vsega – klic k »ponovnemu utelešenju« Cerkve. Besedilo je namerno priostreno; je nekakšen zgoščen in deklarativen povzetek knjige, ki se ukvarja z vprašanjem, kaj je relevantna oblika Cerkve v današnjem času – in v tem daljšem spisu so teme obravnavane argumentirano, pretehtano in predvsem bolj široko, medtem ko so tu, v Petnajstih tezah, predvsem izpostavljene, da bi se o njih razpravljalo, razmišljalo, glede njih molilo in jih šele potem – kot odziv na resnično pobudo, ki prihaja od Boga, ne od človeka – ustrezno razmeram počasi upoštevalo v praksi. Po obliki ta poziv namerno spominja na Luthrovih 95 tez in ima v prvi vrsti pred očmi razmere v protestantskem delu krščanstva, vendar pa so problemi, katerih se loteva, in vprašanja, ki jih zastavlja, nedvomno širši, obče krščanski v najglobljem smislu in si zato zaslužijo pozornost vseh, ki se trudijo v resnici slediti Jezusu.

Bog spreminja Cerkev, in to bo spremenilo svet. Milijoni kristjanov po vsem svetu čutijo, da se pripravlja nova reformacija svetovnih razsežnosti. Pravijo: »Cerkev, kakršno poznamo, je ovira za Cerkev, kakršno hoče Bog.« Vedno več jih čuti, da jim Bog govori enako. Tako nastaja nova skupna zavest o tisočletja starih razodetjih, nastaja skupno duhovno odmevanje. Prepričan sem, da naslednjih petnajst tez podaja del tega, »kar Duh govori Cerkvi« danes. Za nekatere je to morda le za pest velik oblak na Elijevem obzorju. Drugi pa že stojijo sredi močnega naliva.

1. Cerkev je način življenja, ne zaporedje religioznih prireditev

Še preden so učence Jezusa Kristusa poimenovali »kristjani«, so jih imenovali »Pot«. Eden izmed vzrokov za to je bil, da so dobesedno odkrili »pot, kako živeti«. Bistvo Cerkve se ne izraža v stalnem zaporedju religioznih srečanj v svetih prostorih, ki so posebej rezervirani za srečanja z Bogom in ki nam jih ponujajo poklicni kleriki. Predvsem gre za vsakdanji preroški način življenja Kristusovih učencev, ki kot razširjene duhovne družine utelešajo odgovore na pereča družbena vprašanja – in sicer tam, kjer je to najbolj pomembno: doma.

2. Čas je za spremembo sistema

Pravoslavna cerkev je v obdobju po Konstantinu v 4. stoletju s prilagajanjem religioznim vzorcem svojega časa prevzela bistvene lastnosti starozaveznega religijskega sistema, skupaj z duhovniki, oltarjem, krščanskim templjem (katedralo), katedralom in osnovnim vzorcem bogoslužja, ki je podoživljanje dogajanja v judovskem templju. Rimskokatoliška cerkev je tak sistem tudi uzakonila.

Luther je sicer reformiral vsebino evangelija, pomenljivo pa je, da je pustil strukturo in zunanjo obliko »Cerkve« nedotaknjeno. Svobodne cerkve so cerkveni sistem sicer osvobodile od države, baptisti so ga potem krstili, kvekerji so ga temeljito očistili, Vojska rešitve ga je oblekla v uniformo, binkoštniki so ga mazilili in karizmatiki obnovili, vendar pa vse do danes še nihče ni spremenil temeljne strukture. Toda sedaj je prišel čas prav za to.

3. Tretja reformacija

Luther je s ponovnim odkritjem evangelija o odrešitvi »le po milosti in veri« v Cerkvi sprožil reformacijo, in sicer reformacijo teologije. V 18. stoletju je prišlo v gibanjih, kot npr. pri Moravskih bratih, do ponovnega odkritja osebnega odnosa posameznika z Bogom. To je vodilo v reformacijo duhovnosti, v drugo reformacijo. Zdaj pa gre Bog še dalje in se dotika osnovne oblike Cerkve, s čimer sproža tretjo reformacijo, reformacijo strukture.

4. Od cerkvenih hiš do hišnih cerkva

Od časov Nove zaveze naprej ni več »Božjih hiš«. Za ceno lastnega življenja je Štefan odkrito opominjal: »Bog ne živi v templjih, ki so jih zgradile človeške roke.« Cerkev je Božje ljudstvo. Zato stanuje Cerkev natančno tam, kjer stanujejo ljudje – v navadnih hišah. Tam si Jezusovi učenci v moči Božjega Duha delijo življenje. Tam imajo srečanja, kjer skupaj jejo. Pogosto celo brez obotavljanja prodajo svoje imetje ter materialne in duhovne blagoslove delijo z drugimi ljudmi. V resničnih življenjskih situacijah drug drugega učijo, kako biti poslušen Božji besedi, in sicer ne s profesorskimi predavanji, marveč dinamično, v obliki pogovora. Tam drug z drugim molijo in prerokujejo ter krščujejo. Tam lahko odložijo svoje maske in sebičnost ter priznavajo svoje grehe. Ker ljubijo drug drugega, se medsebojno sprejemajo in si odpustčajo, pridobivajo novo kolektivno identiteto.

5. Cerkev se mora pomanjšati, da bi lahko začela rasti

Večina današnjih cerkva je enostavno prevelikih, da bi lahko omogočale resnično občestvo. Tako so postale »občestva brez občestva«. Novozavezna Cerkev je bila množica majhnih skupin, ponavadi od petnajst do dvajset ljudi. Ni rasla naprej v velike skupnosti, ki štejejo od dvajset do tristo ljudi, ki napolnjujejo katedrale in v katerih so resnični medčloveški stiki malo verjetni. Ne, Cerkev se je množila »v širino«, kakor celice organizma: hišne cerkve so se delile, čim so dosegle organsko mejo od petnajst do dvajset ljudi. Potem pa so se, če je bilo mogoče, vsi kristjani v mestu zbrali na skupnem praznovanju in slavljenju, kot npr. v Salomonovem stebrišču jeruzalemskega templja. Tradicionalna kongregacijska cerkev, kakršno poznamo danes, statistično gledano ni niti velika niti lepa; je predvsem žalosten kompromis: je preveč zraslo srečanje hišne cerkve in ne dovolj zraslo praznovanje mestne cerkve, tako da pogosto ostaja brez dinamičnih lastnosti obojega.

6. Cerkve ne vodi samo pastor oziroma župnik

Krščanske cerkvene skupnosti ne vodi pastor ali župnik, temveč zanjo očetovsko skrbi starešina, ki je človek iz istega kraja, moder in v stiku z resničnostjo. Z organskim povezovanjem starešin in tako imenovanih peterih služb (apostolov, prerokov, evangelistov, pastirjev in učiteljev, ki kakor v zdravem ožilju krožijo »od hiše do hiše« po skupnostih) se lahko hišne cerkve nato mrežno povezujejo v gibanja. Pri tem imajo posebno temeljno vlogo apostolsko in preroško obdarjeni ljudje ([Ef 2,20](#) in [4,11-12](#)). Pastor (pastir) je sicer zelo pomemben del celotne vodstvene skupine, ne more pa izpolniti več kot le svojega dela pri celotnem »usposabljanju svetih za služenje«. Da bi lahko deloval pravilno, se mora tudi njegova služba sinergijsko dopolnjevati z ostalimi štirimi službami.

7. Pravi sestavni deli – napačno zloženi

Pri sestavljanju moramo dele zložiti v skladu s pravilno predlogo, sicer bo končni izdelek – celotna slika – napačen in tudi posamezni deli ne bodo imeli pravega smisla. To se je zgodilo velikemu delu krščanskega sveta: imamo vse prave dele, zaradi strahu, tradicije, religiozne zavisti, oblastnosti in kontrole pa smo jih sestavili narobe. Tako kot obstaja voda v treh agregatnih stanjih – led, voda in para –, je pet služb, omenjenih v [Ef 4,11-12](#) (apostoli, preroki, evangelisti, pastirji in učitelji), prisotnih tudi danes, vendar ne vedno v pravi obliki in na pravem mestu: pogosto so zmrznjene v led togih sistemov institucionaliziranega krščanstva; včasih obstajajo kot čista voda; ali pa so kot para izginile v lahki zrak prosto letočih služb in »neodvisnih« cerkva, ki niso odgovorne nikomur. Tako kot je najbolje, če rože zalijemo s tekočo vodo, moramo tudi vseh pet služb, ki usposabljujejo Cerkev, pretvoriti v nove – hkrati pa zelo stare – oblike, da bi celotni duhovni organizem lahko začel uspevati in da bi posamezni »služabniki« lahko našli svojo pravo vlogo in mesto v celoti. To je še en razlog, zakaj se moramo vrniti k izvorniku in prvotnemu načrtu za Cerkev, ki ga je podal njen Stvaritelj.

8. Bog ne pušča Cerkve v rokah birokratskih klerikov

Nobene novozavezne skupnosti nikoli ni vodil posamezen profesionalni »sveti mož«, ki bi opravljala komunikacijo z Bogom in nato v Mojzesovem slogu hranil razmeroma pasivne religiozne odjemalce. Duhovniški stan kot »posredovalno in zastopniško cono« med Bogom in človekom je krščanstvo prevzelo od poganskih verstev, v najboljšem primeru pa od judovstva. Stroga profesionalizacija Cerkve od časov Konstantina naprej je kot prekletstvo zdaj že dovolj dolgo bremenila Cerkev ter na umeten način delila Božje ljudstvo na laike in klerike. Po Novi zavezi je »Bog samo eden. Samo eden je tudi srednik med Bogom in ljudmi, človek Kristus Jezus« (1 Tim 2,5). Bog preprosto ne blagoslavlja religioznih profesionalcev, ki se neprestano rinejo med Boga in ljudi. Zagrinjalo je pretrgano in po Jezusu Kristusu, ki je edina Pot in edini zagovornik, Bog vsakemu človeku dopušča neposreden dostop do sebe. Nič več ni treba, da ostanejo ljudje z njim v stiku le prek zastopnikov neke religiozne kaste. Da bi »duhovništvo vseh verujočih«¹ privedli v prakso, bo potrebna popolna sprememba prakse, popolna sprememba sedanjega sistema profesionalizirane in zbirokratizirane Cerkve, ki bo v nasprotnem primeru potonila v religiozno brezpomembnost. Razen tega je birokracija najbolj vprašljiva izmed vseh oblik upravljanja, saj v bistvu omogoča le dva možna odgovora: da ali ne. Ni prostora za spontanost in človečnost, ni prostora za resnično življenje. To je morda primerno za politične in gospodarske ustanove, ne pa za Cerkev. Zdi se, da Bog sedaj osvobaja svojo Cerkev iz babilonskega suženjstva religiozni birokraciji in kontrolirajočim duhovom, da bi lahko postala javna last; daje jo v roke navadnih ljudi, ki so zaradi Boga postali nenavadni in ki morda, kot v starih časih, smrdijo po ribah, parfumu ali revoluciji.

9. Vrnitev od organizacijskih k organskim oblikam krščanstva

»Kristusovo telo« je živa podoba organskega bitja, organizma, ne pa organizacije. Na lokalni ravni sestavljajo Cerkev številne duhovne družine, ki so medsebojno organsko povezane v mrežo. Način, kako se posamezne skupnosti povezujejo med sabo, je integralni sestavni del celotnega sporočila. Iz maksimalne organiziranosti z minimalno organskostjo mora ponovno nastati minimalno organizirana oblika z maksimalno organskostjo. Iz strahu, da bi kaj krenilo v napačno smer, je pretirana organiziranost doslej kot prisilni jopič dušila organizem »Kristusovega telesa«. Strah pa je nasprotje vere, zato tudi ni vrlina, na kateri bi Bog gradil svojo Cerkev. Strah hoče kontrolirati, vera lahko zaupa. Zato je kontrola morda dobra, toda zaupanje je boljše. Kristusovo telo je Bog zaupal v roke zvestih ljudi, oskrbnikov, ki imajo nadnaraven karizmatični dar: sposobni so verovati, da Bog obvlada položaj tudi takrat, ko ga sami ne morejo. Da bi se lahko ponovno razvile organske oblike krščanstva, moramo razviti regionalne in nacionalne krščanske mreže, ki temeljijo na zaupanju, ne pa nove oblike političnega ekumenizma.

10. Od čaščenja bogoslužij do čaščenja Boga

Izgled večine današnjega krščanstva lahko – nekoliko omiljeno – predstavimo takole: sveti ljudje gredo ob sveti uri na sveti dan v sveto zgradbo, da bi se udeležili svetega rituala, ki ga opravlja nek sveti človek v svetih oblačilih za ceno svete pristojbine. Ker ta projekt, usmerjen k rednim prireditvam, ki se imenujejo »bogoslužja«, zahteva veliko organizacijskega talenta in administrativne birokracije, so se formalizirani in institucionalizirani vzorci kmalu razvili v toge tradicije. Statistično gledano je eno do dve uri trajajoče »bogoslužje« zelo drago, obrodi pa le malo sadu, ki bi se kazal v ljudeh, kateri so postali Jezusovi učenci, se pravi v spremenjenih življenjih. V ekonomskem jeziku bi lahko rekli, da gre za primer »velikega vložka in majhnega dobička«. Že od nekdaj je želja, da bi »na pravi način častili Boga,« ljudi vodila v mučne oblike denominacionalizma, konfesionalizma in nominalizma. Pri tem so prezrli dejstvo, da so kristjani

---

¹ Prim. [1 Pt 2,5,9](#); [Raz 1,6](#); [20,6](#). Gre za nauk, ki ga je poudarila že »prva«, Luthrova reformacija, vendar v praksi tudi v protestantskih krogih pogosto ni zaživel. [Op. prev.]

poklicani k »člaščenju v duhu in resnici«, ne pa k držanju pesmaric v katedralah, še bolj pa to, da je življenje večinoma neformalno in da je takšno tudi krščanstvo kot »pot življenja.« Morda se moramo osvoboditi »impozantnega gledališkega celebriranja« v cerkvenih prostorih in preprosto ponovno zaživeti odmevno vsakdanje življenje.

11. Nič več »pripelji človeka v Cerkev«, marveč »Cerkev k človeku«

Cerkev se spreminja nazaj iz oblike »pridi« v obliko »pojdi«. Ena izmed posledic tega je, da se nič več ne trudimo spraviti ljudi v Cerkev, marveč Cerkev k ljudem.

Cerkev svojega poslanstva nikoli ne bo mogla izpolniti, če bo le dodajala k že obstoječi strukturi. To lahko doseže le tako, da raste kakor kvas in spontano pomnožuje svoje skupnosti med sloje prebivalstva in na področja sveta, ki Jezusa še ne poznajo.

12. Gospodovo večerjo ponovno odkrivamo kot pravi obed s pravo hrano

Cerkveni tradiciji je uspelo, da »obhaja Gospodovo večerjo« v homeopatski in globoko religiozni obliki, največkrat z nekaj kapljicami vina, z brezokusnim keksom in z žalostnim obrazom. »Gospodova večerja« pa je bila dejansko bogat obed simboličnega pomena, in ne simboličen obed bogatega pomena. Bog vrača »sedenje« nazaj v naše »sidenje«.

13. Od denominacij k mestni cerkvi

Jezus je priklical v življenje svetovno gibanje, to, kar imamo danes, pa je vrsta religioznih podjetij, ki s svojimi verigami po vsem svetu tržijo svojo posebno znamko krščanstva in tekmujejo drugo z drugim. Zaradi te razcepitve na blagovne znamke je protestantsko gibanje po svetu izgubilo svoj glas in postalo politično povsem nepomembno. Mnogo cerkva pogosto bolj skrbi za tradicionalne posebnosti in medsebojne religiozne spore kot za skupno pričevanje, ki naj bi ga dajali pred svetom. Preprosto povedano, Jezus nikoli ni prosil ljudi, da naj bi se organizirali v denominacije. V prvih dneh Cerkve so imeli kristjani dvojno identiteto: bili so nedvomno Njegova Cerkev, vertikalno obrnjeni k Bogu; po drugi strani pa so se organizirali glede na geografske danosti, se torej horizontalno obrnili drug k drugemu na zemlji. To ne pomeni le, da so se kristjani združevali v sosedstvene ali hišne cerkve, kjer so v svojem kraju medsebojno delili svoje vsakdanje življenje in skrbi, marveč da so, kolikor je bilo to mogoče, izražali svojo novo kolektivno identiteto in se zbirali k skupnim slavnim praznovanjem, ki so kazala na celovitost Cerkve v določenem mestu ali pokrajini. Pristnost sosedskih skupnosti, združena s skupno identiteto na mestni ali pokrajinski ravni, ne bo storila le, da bo Cerkev politično pomembna in duhovno prepričljiva, ampak bo omogočila tudi povratak k svetopisemskemu modelu »mestne cerkve«.

14. Razvijmo duha, odpornega proti preganjanju

Jezusa, ki je vodja vseh kristjanov, so križali. Danes se njegovi nasledniki veliko bolj ukvarjajo s častnimi nazivi, z medaljami in s svojo spoštljivo vlogo v družbi, ali pa so, kar je še huje, postali popolnoma tihi in sploh niso vredni, da bi jih kdo opazil. »Blagor vam, kadar vas bodo preganjali,« pravi Jezus. Svetopisemsko krščanstvo je zdrav izziv, ki ogroža pogansko brezbožnost in greh, ogroža svet, v katerem so prevladali pohlep, materializem, ljubosumje ter množica demonskih standardov glede etike, spolnosti, denarja in moči. Današnje krščanstvo je v mnogih deželah enostavno preveč neškodljivo in vljudno, da bi bilo vredno preganjanja. Ko pa kristjani začnejo spet živeti v skladu z novozaveznimi merili in, na primer, greh imenujejo greh, se bo svet, kot vedno doslej, odzval s spreobrnjenjem ali s preganjanjem. Namesto da si v udobnem okolju trenutne verske svobode gradijo varna gnezda, se bodo kristjani morali kmalu spet navaditi, da jih imajo za glavne zločince zoper svetovni humanizem, zoper moderno sužnjevanje zabavi in zoper odkrito člaščenje lastnega Jaza, tega napačnega središča veselja. Zato bodo kristjani kmalu čutili »represivno toleranco« sveta, ki je izgubil svoje absolutne norme in ki zato noče prepoznati in

poslušati svojega Boga in Stvarnika z njegovimi absolutnimi merili. Skupaj z naraščajočo ideologizacijo, privatizacijo ter poduhovljenjem politike in ekonomije bodo imeli kristjani – prej, kot si mnogi mislijo – priložnost skupaj z Jezusom veselo sestiti na zatožno klop. Že zdaj se morajo pripraviti na prihodnost, tako da si privzgamajo duha, ki je odporen proti preganjanju, in še bolj s tem, da gradijo proti preganjanju odporno cerkveno strukturo.

15. Cerkev pride domov

Razmislimo: kje je najlažje človeku biti duhoven? Je to morda spet tam, kjer skrit za veliko prižnico, oblečen v sveta oblačila pridiga svete besede brezoblični množici, nato pa izgine v svojo pisarno? Kje pa je najtežje – in zato najpomembnejše – biti duhoven? Doma, v družbi svoje žene in otrok, kjer je vse, kar reče in dela, avtomatično podvrženo duhovnemu testiranju in primerjavi z resničnostjo, kjer se izkorenini vsako farizejstvo ter vzgaja pristnost. Mnogo kristjanov je od družine, ki je pogosto kraj duhovnega poraza, pobegnilo v svete dvorane, kjer daleč proč od vsakdana opravljajo umetne prireditve. S tem, da si Bog ponovno osvaja domove kot kraj za bogoslužje, se Cerkev spet vrača k lastnim koreninam, tja, od koder je prišla. Tako Cerkev dobesedno prihaja domov in ob koncu svetovne zgodovine zaključuje krog cerkvene zgodovine.

Ko kristjani iz vseh socialnih slojev in kulturnih okolij, iz vseh življenjskih usod in denominacij zaslišijo razločno odmevanje tega, kar »Duh govori Cerkvi«, ter začnejo poslušati globalno in delovati lokalno, začenjajo spet delovati kot eno telo. V okolju svoje soseske se organizirajo v hišne cerkve, na ravni mesta ali pokrajine pa se zbirajo na slavnih praznovanjih. Tudi ti si vabljen, da se pridružiš temu odprtemu gibanju in prispevaš svoj del. Tako bo morda tudi tvoj dom spremenjen v hišo, ki spreminja svet.²

Prevod: Aleksander France in Matjaž Črnivec
Januar 1999

---

² Besedilo Petnajstih tez je prevedeno iz knjige avtorja Wolfganga Simsona: *Hiše, ki spreminjajo svet*. ([Houses that Change the World](#)). Več o njem si lahko preberete [tukaj](#) oziroma na njegovi [spletni strani](#).